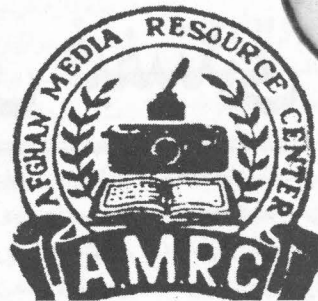

سال تاسیس ۱۳۷۹ هـ. ش

دAILY آزادګه

د افغان نشراتي مرکز ملي خپلواکه ورځپاڼه

د ښ کفرانس د بحث مهم ټکي په ډاګه شول

د ښ په کنفرانس کې به د سیمه ییزو همکاريو، افغانانو ته د مسوولیتونو د لېږد، له نړیوالې ټولنې سره د افغانستان د اوږدمهاله اړیکو او د سولې د پروسې په اړه خبرې وشي. دا څرګندونې د افغانستان د بهرنیو چارو وزارت ویاند جانان موسی زې پروډ په کابل کې خبریالانو ته وکړې. د افغانستان لپاره د ښ لومړی نړیوال کنفرانس د طالبانو د واکمنۍ تر ټنګېدو وروسته په ۱۳۸۰ لمریز کال کې د امریکا تر مشرۍ لاندې جوړ شو. د دې کنفرانس له لارې په افغانستان کې ۳ مخ

یوولسم کال - دویمه دوره، ۱۱۱۸ مه ګڼه، پرله پسې ۲۱۹۲ ګڼه د ۱۳۹۰ ل. د وري ۱۴ مه - د دو شنبې ورځ، د ۱۴۳۲ هـ ق شوال المکرم ۷ مه ۲۰۱۱ د سپتمبر ۵ مه

د ولسي جرګې روانه کښاله او نوي درزونه!

د ۲۴ زرو سرتېرو تېښته، د ملي اردو لپاره یوه ستره ضایعه!

د هغو احصایو له مخې چې ناټو واشنگټن پوسټ ورځپاڼې ته ورکړي، دروان کال په لومړیو شپږو میاشتو کې له هرو او عسکرو څخه لږ تر لږه یو یې له ملي اردو څخه تېښتېدلې چې دا له اردو څخه د عسکرو مخ په زیاتېدونکې تېښته په ډاګه کوي. د ناټو د ارقامو له مخې د زوان کال له جنورۍ نه د جون د میاشتې تر پایه پورې له ۲۴ زرو څخه زیات عسکر د اردو له لیکو تېښتېدلي دي چې دا د تېر کال د همدې مودې په نسبت دوه برابره زیاتوالی ښیي. یوازې په جون میاشت کې له پنځو زرو زیات عسکر تېښتېدلي دي. دا د موجودو ۱۷۰ زره عسکرو په سلو کې نژدې درېیمه برخه ده. یو شمېر افغان چارواکي وايي، له ملي اردو څخه د عسکرو د تېښتې د زیاتوالي یو علت هغه زیانمنونکې پالیسي ده چې له مخې یې هغو عسکرو ته چې د اردو له لیکو تېښتي سزا نه ده تعیین شوې. دا هغه پالیسي ده، چې دولسمشر کرزي ۳ مخ

په ولسي جرګه کې له قانون څخه د ملاتړ ایتلاف یو تن غړي اسدالله سعادتي د یکشنبې پر ورځ د دې جرګې په انګړ کې خبریالانو ته د شنبې ورځې د لوړې مراسمو او عمومي غونډه غیرقانوني او ملي خیانت وبلله، دا اقدام یې په کلکه وغانده، او همداراز یې د دې جرګې په اداري پلاوي او د اصلاح غوښتونکي پارلماني ایتلاف پر غړو سختې نیو کې وکړې. په ولسي جرګه کې له قانون څخه د ملاتړ ایتلاف یو شمېر غړي په داسې حال کې دا څرګندونې کوي، چې درواڼې اونۍ د شنبې په ورځ ۳ مخ

افغان بیسیم
افغانستان د هندوستان
Afghan Wireless
Connecting Afghanistan

د افغان بیسیم
وریا تلیفونونه په لاره دي!

www.afghan-wireless.com

د زیاتو معلوماتو لپاره
د افغان بیسیم تر ټولو نږدې
رسمي پلورنځي ته لار شئ
او یا د ۱۵۳ شمېرې سره
اړیکې ونیسئ

بحران انتخاباتی و مودوس فیفندی

قسمت دوم

نگارنده: دکتاندرس م. نبي هیکل

افغانستان، نتیجه برخورد هومو ایکو نامیکوس می باشد که بر اساس آن، هم رای دهنده و هم نامزد مقام رهبری و اداره عامه در پی اعظمی ساختن بهره خود به حد ممکن قرار دارند و هر دو در مارکیت سیاسی چون فروشنده و خریدار عمل می نمایند، بدون آنکه پیامد داد و ستد شان را برای کولکتیف و جامعه در نظر بگیرند. از این دید، ورود برخی و خروج برخ دیگری از مجلس نه از لحاظ کمی و نه هم از لحاظ کیفی تغییری را در کارمجلس به سود منافع ملی موجب خواهد شد، در حالیکه بر منافع فردی، گروهی و حزبی می تواند اثر گذار باشد.

هرگاه حق رای دهی و حق انتخاب شدن به مقام های رهبری و اداره عامه در مارکیت سیاسی در معرض خرید و فروش یا معاملات سیاسی قرار گیرد، ارزش انتخابات و نتیجه آن آشکارا مورد سوال قرار داده می شود و برابری سیاسی نیز، مورد تبادل قرار می گیرد. با انتخابات ۱۳۸۹ چنین برخوردی صورت گرفته است. بر اساس اصل برابری سیاسی هر فرد واجد شرایط حق دارد، به نماینده مورد نظر خود، رای دهد و به هر مقامی که می خواهد، خویشتر را نامزد نماید؛ در حالیکه تقلب و معاملات سیاسی این برابری را از راه تبعیض برهم می زند. آزادی های فردی نیز، می تواند در نتیجه چنین توطیه ها محدود، متاثر و یا سلب گردد. به گونه مثال، آزادی بیان را در نظر می گیریم. آزادی بیان تنها هدف "خالی کردن دل و افواه پراگنی" را ندارد، چیزهای بیشتری مانند افشای حقایق و توطیه ها، بیان خواست ها، تمایلات و نیازمندی ها و نارضايتی ها نیز، در نتیجه تحقق آزادی بیان منظور است. بیان و افشای حقایق، بیان خواست ها، نیازها و نارضايتی ها اعمال هدفمندی اند که در دموکراسی لیبرال به حیث گزینش های پالیسی پنداشته می شوند. وقتی آزادی بیان به "باد کردن کاه بیدانه" همانند شود، ماهیت و ارزش خود را از دست می دهد.

ایلیت سیاسی حاکم در رابطه با حل بحران انتخابات اشتباه معروفی را مرتکب گردید که در علوم سیاسی به نام خطاهای پالیسی و در روش تحقیق علمی، به نام خطاهای آماری/محاسبوی یاد می گردد؛ زیرا به آرزوی حل بحران انتخاباتی این بحران را وارد مرحله تازه کرده است.

ارزش های دموکراتیکی که در این رابطه از اینسو و آنسو مطرح می گردد، دو مسأله را وارد بحث می نماید:

۱. تبدیل تقلب پذیری به یک اصل، هرگاه به اعتراضات و تقلب ها پرداخته نشود و به کمیسیون انتخابات و کمیسیون

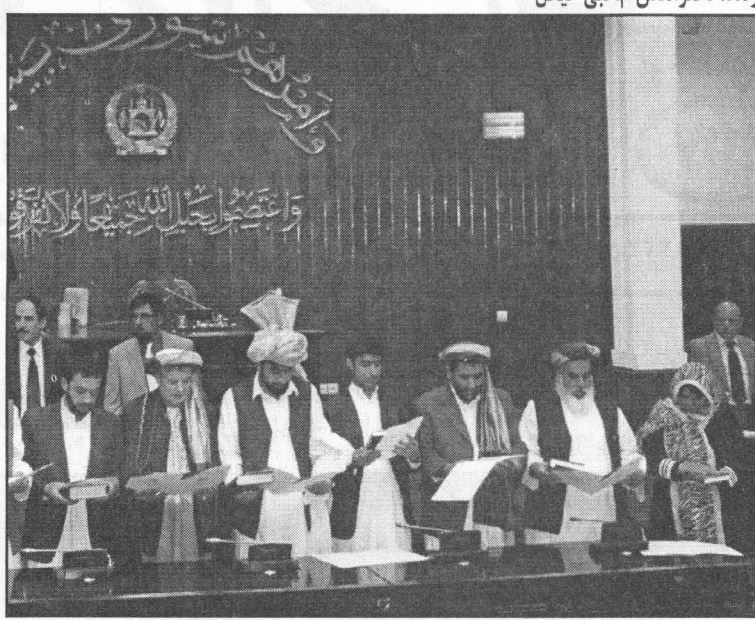
تنها جانبی می باشد که در حال حاضر با کمترین باخت در میدان بازی قرار دارد. حکومت با صراحت می تواند ادعا نماید که به خواست مجلس مقننه برای الغای محکمه اختصاصی به گونه دیگری لیبیک گفته و این کمیسیون مستقل انتخاباتی بوده که نتایج انتخابات را تغییر داده است، نه مداخله قضا و حکومت.

صرفنظر از این بحث، تحریک دعای حقوقی نامزدان معترض این هدف را دنبال می نماید که حقوق از دست رفته معترضان بازگردانده شود. حکومت این بار خود استقلال دستگاه قضا را مورد شک و تردید قرار داد و برتری سیاست را بر سایر عرصه ها ثابت کرد.

بحران انتخاباتی از دید سیاسی:

از لحاظ سیاسی، انتخابات یکی از عام ترین میکانیزم تحقق حق رای دهی و انتخاب مقام های رهبری و اداره می باشد که بدون برابری سیاسی و آزادی های فردی در یک دموکراسی مفهوم خود را از دست می دهد. برابری سیاسی در یک دموکراسی عمده از راه حق انتخاب شدن و حق انتخاب کردن و برابری در برابر قانون تامین می گردد و آزادی های فردی شامل آزادی بیان، آزادی اجتماعات، آزادی عقیده، آزادی از هراس و ... می گردد. ماده ۳۳ قانون اساسی بر ماده ۱۶۹ قانون اساسی، حق تقدم دارد؛ زیرا هدف از ایجاد کمیسیون انتخاباتی، تحقق ماده ۳۳ قانون اساسی می باشد. ماده ۳۳ قانون اساسی به نوبه خود، به وسیله ماده (۱۶۹) تشریح می گردد؛ زیرا انتخابات از لحاظ تکنیکی عبارت از پروسه یی می باشد عمومی که در آن رای دهنده گان نماینده گان دلخواه شان را در فضای آزاد و عاری از ترس و هراس و در یک عرصه هموار و بدون تبعیض برمی گزینند. کمیسیون انتخاباتی و حکومت مسوولیت دارند، عمومی بودن، آزاد و عادلانه و سری بودن این انتخابات را تامین نمایند. رابطه دموکراسی و انتخابات با برابری سیاسی و آزادی های فردی و اهمیت آنها برای دموکراسی و انتخابات در همین حقیقت نهفته اند. شگفتی مسأله در این است که انتخابات که در ذات خود برای تحقق حق رای دهی و تامین حق مشارکت سیاسی طراحی و اعمال می گردد، یک امر سیاسی و یک ابزار مشروعیت سیاسی نیز، می باشد. تنها صداقت و ایمانداري به منافع ملی می تواند، این دورا از هم متمایز سازد.

دید انزاری به انتخابات در

تعیین رییس ولسی جرگه رقابت کرد و این رقابت ها تا آن حد رسید که به انتخاب ضعیف منتج گردید. در چنین حال و احوال، مسأله مضالجه با طالبان و امضای پیمان استراتژیک با ایالات متحده امریکا، اوج نارضايتی از حکومت فاسد و فساد حکومتی و ظهور اپوزیسیون که به صورت روز افزون نیرو می گرفت، در برابر ایلیت سیاسی قرار داشت. ایلیت سیاسی همچنان احتمالاً می خواست، برای جامعه جهانی و اپوزیسیون که در مسأله انتخابات در یک صف با مجلس قرار داشتند، نشان دهد که پس از این در کشور قانون حاکمیت می نماید. در حالیکه "تصدیق" یا تایید پیمان استراتژیک مطابق قانون اساسی از صلاحیت های پارلمان است و نیازی برای فراخواندن لویه جرگه دیده نمی شود؛ با صراحت می توان این سوال را پرسید که در صورت امکان تدویر لویه جرگه پیشبینی شده در قانون اساسی، چه نیازی برای تدویر جرگه عنعنوی که تصامیم آن از لحاظ قانونی نمی تواند، الزام آور باشند، وجود دارد؟

این احتمال هنوز با قوت خویش باقی است که رد پای جرگه مشورتی صلح در خطوط اساسی آن بار دیگر در رابطه با جرگه عنعنوی دنبال گردد.

گذشته از آن در شرایطی که از یکسو کارکردهای رییس جمهور از دید اپوزیسیون مورد سوال قرار دارد و از سوی دیگر، ضمانتی برای تامین ایتلاف برنده برای حکومت در پارلمان وجود نداشته باشد، ایلیت سیاسی با درسهای جدی رو به رو خواهد شد. اکنون این اطمینان وجود دارد که پارلمان توانایی تحریک ماده مربوط به محاکمه رییس جمهور دارا نمی باشد و مجلس سنا به حیث کلب پارلمانی ایلیت سیاسی به صورت حتم با مجلس نماینده گان همکاری نخواهد کرد. حکومت از سازش سیاسی کنونی در رابطه با نامزدان معترض باید راضی باشد؛ زیرا حکومت از زمره جوانب دخیل در بحران

انگیزه مداخله قوای اجرایی و قضایی:

تقلب های انتخاباتی که آنها را به صورت عمده به دو دسته می توان تقسیم نمود، یکی از انگیزه های کلیدی مداخله قوای اجرایی و قضایی در امور انتخاباتی به شمار می آید. دسته اولی تقلب های است که از سوی نامزدان انتخاباتی سازمان داده شده است و دسته دومی آنها را شامل می گردد که به صورت آگاهانه یا غیرآگاهانه به وسیله ارگان های تنظیم و اداره انتخابات صورت گرفته و یا سازمان داده شده است.

تقلب های انتخاباتی را شرط ضروری می توان تلقی نمود؛ زیرا اعتراض بر ضد این تقلب ها بیشتر از آنها ضروری بود، تا ادعای نامزدان را صورت مادی بخشد و آنرا به یک فشار سیاسی تبدیل نماید. باید عامل دیگری نیز، در کار بوده باشد، از زمره علاقمندی و اراده مداخله از سوی قوه اجرایی؛ زیرا هر مسأله یی با وصف داشتن این دو شرط ضروری نقاشته، به یک موضوع کلیدی مبدل گردد و در اجندای سیاسی قرار داده شود.

اعتراض نامزدان ناکام اعلام شده به حیث فشار، انگیزه کلیدی دیگری می باشد و علاقمندی قوه اجرایی می تواند انگیزه سومی شمرده شود که موجب گردیده، مسأله بررسی تقلب های انتخاباتی در اجندای سیاسی و قضایی قرار داده شود. تبدیل این مسأله به یک مسأله عمده و قرار دادن آن در اجندای سیاسی و قضایی، علاقمندی حکومتی را که هیچگاهی به انصاف و عدالت علاقمندی نشان نداده، در این رابطه مورد سوال قرار می دهد. دلایلی وجود دارد که ممکن است، در آن سوی این علاقمندی قرار داشته باشد.

حکومت ها همواره تلاش کرده اند، به حیث بازیگر سیاسی همانند سایر بازیگران سیاسی در رقابت های انتخاباتی با افراد، احزاب سیاسی و سایر حلقات علاقمند، رقابت نمایند. تبدیل پارلمان به کلوب پارلمانی حکومت یا داشتن اکثریت پارلمانی، خواست اساسی جوانب رقیب را می سازد، تا بتوانند پالیسی ها و پروگرام های مورد نظر را بدون درس به اجرا بگذارند. ایلیت سیاسی حاکم پس از انتخابات ۱۳۸۹ با پارلمانی رو به رو گردید که در نخستین روزهای زنده گی خود با ایتلاف های نیرومند داخلی بر سر

د لوی او بښونکي خدای په نامه

سوم مقاله

د سولې راتلونکې لارې او د زبرځواکو د نويو لوبو، نوې کړۍ

د سولې هلې ځلې کولې شوې دي، امریکایان نور د جگړې له لارې په افغانستان کې له بریالیتوب څخه ناهیلې ښکاري، دوی وېره لري، چې د افغانستان د ماتې او ناکامۍ ټاپه وروپورې او ټول عالم ته به رسوا او شرمنده شي. نو ځکه اوسمهال د دوی تر ټولو مهمه ستراتیژیکه موخه او کړنلاره داده، چې له مخالف لوري یو څوک ومومي او د سولې یوه کرښه ورسره لاسلیک او په دې توگه ځان ته داوړه پوزه جوړه او ځان له دې گردابه، چې په زرگونو عسکري په کې قرباني او په میلیاردونو ډالره یې په کې تاواني شول، ځان وباسي.

د روانې اوونۍ په سر کې د طالبانو د مشر ملا محمد عمر له انعطاف ډک اختریز پیغام وروسته، ولسمشر او باماد افغانستان په اړه په خپل یو پیغام کې څرگنده کړه، چې په افغانستان کې نور د پوځي حل لارې د دورې وخت تېر شوی دا یو پړاو و، چې اوس ناچله برېښي او دوی یې پای اعلانوه، یانې نور امریکایان په افغانستان د ټوپک په زور نه، بلکې د سیاست او ډیپلوماسۍ له چپل وردننه کېږي او د دوی به ډېره هڅه وکړي، چې له مخالفینو څخه یو څوک ومومي او د سولې قرارداد ورسره امضا کړي. په دې لیکه کې، اوسمهال چې امریکایان او ټلوالې یې سولې او طالبې تحریک ته اړ برېښي، سیمه ییز او کورني دلالتان هر یو په دې هڅه کې دي، چې د امریکایانو له دې مجبوریت څخه هم په خپله گټه امتیاز ترلاسه کړي، د افغانستان دولسي جرگې استازې هما سلطاني د تېرو وروځو خبرې چې یې ویل، چې ملا محمد عمر یې مهلمه دی او دی حاضر دی، چې سوله وړ باندې ومني، بې وخته نه، بلکې دا خبرې له اوضاعو سره سمې نه وې ډایزین شوې. بل خوا، پاکستانیانو بیا ابتکار په لاس اخیستی، له څو میاشتو راهیسې یې د طالبانو استازي په قطر او جرمني کې د امریکایانو له استازو سره کېنول. ویل کېږي، چې په دې خبرو کې، ډېر پرمختگ هم شوی، زیاتره سیاسي خبرونکو په دې باور دي، چې د ملا محمد عمر او او باماد له اخلاص ډک وروستی پیغامونه د سولې په پټو خبرو کې د یادو پرمختگونو زېږنده بولي. دې اوازو ولسمشر کرزی او ټیم یې سخت وار خطا کړي، چې سعودي عربستان او تاجکستان ته د ولسمشر ناڅاپي سفرونه او په دوشنبې کې څلور اړخیزې ناستې او په پای کې د سولې د خبرو په تړاو گډه اعلامیه، په خپله همدغه مسئله رابرسېره کوي.

په هر حال، امریکایان اوس دې پایلې ته رسېدلي، چې د افغانستان پر اوسنۍ اداره باندې، ډېر حساب او باور، گټور نه، بلکې د تېرو کلونو د ترڅو تجربو تکرار دی، نو له همدې امله غواړي د پاکستان په وساطت په مستقیم ډول، له طالبانو سره لینک جوړ کړي. ان نړیوال په ځانگړې توگه امریکایان او لویدیځ اوسمهال په افغانستان کې دومره مجبوره برېښي، چې له القاعدې سره هم مذاکرات او سازش عار نه گڼي، وړمه ورځ د بریتانیا د استخباراتو یوه پخواني مشر له رسنیو سره په خبرو کې څرگنده کړه، که لویدیځ غواړي، په ټولیزه توگه په ټوله نړۍ او په خاص ډول په افغانستان له راگیر جنجال څخه ځان خلاص کړي، باید په مستقیم ډول له القاعدې سره راشه - درشه ولري. په دې کې شک نه شته، چې د امریکایانو او لویدیځوالو له لوري، د داسې نویو چینلونو رادمخه کول، د افغانستان د دولت اتوریته او پرستیژ، چې مخامخ او په بالفعل توگه له یادو کړیو سره لاس او گرېوان دی، ډېر کمزوری کوي، ان ویل کېږي، چې د امریکایانو دغه نوې لوبه کېدای شي، د اوسني افغان دولت راتلونکې فزیکي شتون او حضور هم له یو عالم گواښو نو او پوښتنو سره مخ کړي.

بحران انتخاباتي و مودوس ...

شکایات انتخاباتي دست باز داده شود. در چنین حالت، نه تنها اصل محاکم ثلاثه نقض می گردد، بلکه برخلاف روحیه ماده ۳۳ قانون اساسی عمل می شود؛ زیرا حق انتخاب کردن و انتخاب شدن مورد معامله قرار می گیرد.

۲. شکایات انتخاباتي دست باز داده شود. در چنین حالت، نه تنها اصل محاکم ثلاثه نقض می گردد، بلکه برخلاف روحیه ماده ۳۳ قانون اساسی عمل می شود؛ زیرا حق انتخاب کردن و انتخاب شدن مورد معامله قرار می گیرد.

۳. تبدیل مداخله سیاسی و قضایی به یک اصل، هرگاه هرباری نتایج انتخاباتي به قوه اجراییه و قضاییه کشانده شود. حقیقت این است که دلیل اساسی داندخواهی در بیدارگری قرار دارد و زمانی که قوانین و میکانیزم ها سالم و با ایمانداری و سلامت مورد تطبیق قرار داده شود، نیاز مداخله مرتفع می گردد. دو دیگر اینکه تامین حاکمیت قانون در کشور قانونگریز و قانون شکن مانند افغانستان باید از همین مسیر بگذرد. سوم اینکه باید از خود در چنین موارد بهر سیم که در مبارزه حق و باطل، کدام موضعگیری با احکام شرعی و معیارهای اخلاقی مطابقت دارد؟ پوشاندن حق به صورت دانسته به این دلیل که نباید به یک اصل مبدل گردد نمی تواند، دلیل قابل قبول باشد. لازم است، به تقلب ها به حیث جرایم برخورد گردد. بدین ترتیب، برخورد تاپ-داون (Top-down) نزولی در تطبیق قانون با برخورد صعودی/باتوم-آپ (Bottom-up) توأم می گردد و درجه یی از اطمینان و اعتماد ایجاد خواهد شد.

چهارم اینکه انتخابات بدون پاسداری گزینش های رای دهنده گان و حق انتخاب شدن مفهوم ندارد. برخورد به انتخابات مجلس نماینده گان ۱۳۸۹ نشان داد که نیاز شد به ایجاد نهادهای مورد اعتماد برای داندخواهی در کشور وجود دارد. از لحاظ دید ابزاری انتخابات را می تواند، به حیث میکانیزمی تعریف کرد که ابزار مشروعیت حاکمیت ایلین سیاسی را فراهم می نماید. از این دید، تدویر انتخابات اهمیت بیشتر از چگونگی آنرا خواهد داشت و این حقیقت که نماینده واقعی هست یا نیست، مدنظر قرار نمی گیرد، بلکه بر نقش ابزاری اعضای مجلس توجه می شود. بدین ترتیب، حق انتخاب کردن و انتخاب شدن به ابزار تعیین حکومت و زمامداران مبدل میگردد. به این مسأله که کیه به عضویت مجلس در می آیند و کیه از آن محروم می گردند نیز، از این دید نگاه می شود.

آیا راه حلی برای این بحران وجود دارد؟ این بحث را در بحث بعدی دنبال خواهیم کرد.

راه حل بحران انتخابات ۱۳۸۹:

بحران انتخابات که پس از انتخابات ۱۳۸۹ مجلس نماینده گان در نتیجه تقلب های گسترده آغاز گردید و در اجندای سیاسی و قضایی قرار داده شد، پس از فیصله کمیسیون انتخاباتی وارد

مرحله تازه گردید. نقاط عطف در این بحران را ایجاد محکمه اختصاصی برای واریسی به دعاوی حقوقی، صدور قرار محکمه، تصمیم محکمه استیناف در ماه اسد ۱۳۸۹ و فیصله کمیسیون انتخاباتی مبنی بر معرفی نه تن از نامزدان معترض به حیث نماینده گان پیروز، تشکیل می دهد. در حالیکه بحران قرار است، عملاً وارد مرحله تازه گردد، برخی ها از فیصله کمیسیون حمایت نموده و خواهان پذیرش این فیصله از جوانب درگیر شده اند و برخی دیگر، این فیصله را غیر قانونی می خوانند و با آن مخالفت دارند. گروه اولی (حکومت، کمیسیون مستقل؟) انتخاباتی، موسسه انتخابات آزاد، بخشی از اعضای مجلس نماینده گان، دفتر یونما و اتحادیه اروپا) در واقعیت امر بر راه حل سیاسی یا به عبارت دقیقتر، سازش سیاسی تاکید دارند و از ۵۳ تنی که محکمه اختصاصی آنان را بر حق اعلام داشته می خواهند، تا از حقوق شان به سود آنانی در گذرند که به جای آنان بر کرسی های نماینده گی مردم تکیه زده اند. باید دید که این ۵۳ نماینده بر حال در مجلس نماینده گان کیه اند و در مورد قدرت و نفوذ آنها تحقیق صورت گیرد. مدافعان این خط در حقیقت زیر نام بحران زدایی حق انتخاب شدن و حق رای دهی هزاران تن را نادیده می گیرند و تقلب ها را می پذیرند و متقلبان را در پیرویه انتخابات در آغوش می گیرند. چرا این خواست بر قرار محکمه اختصاصی استوار نمی گردد، تا هم حکم محکمه رعایت گردد و هم حقوق از دست رفته اعاده گردد؟

برای دریافت راه حل، نخست باید علل بحران را شناسایی نماییم و سپس هدف را فورمولبندی نماییم: آیا هدف حل عادلانه قضیه یی می باشد که بحران آفریده و یا رفع بحران ایجاد شده، مورد نظر است؟ در حالیکه هر دو به یک نقطه منتهی می گردد، اولی حقوقی و دومی مستلزم برخورد سیاسی می باشد. این مسأله بدین ترتیب دارای سه بعد حقوقی، جزایی و سیاسی می باشد. برخورد صرفاً سیاسی بحران اساسی را که از عدم حاکمیت قانون منشأ گرفته، نادیده می گیرد. از لحاظ حقوقی، علت اساسی بحران را حق تلفی عده یی از سوی عده دیگر تشکیل می داده است. اینان که حق عده ای را تلف کرده اند کیه اند و آیا می توانند بحران آفرینی نمایند؟ از سوی دیگر آنانی که توانستند روال اعتراض بر ضد حق تلفی را تا ایندم زنده نگه دارند، می توانند بحران را وارد مرحله تازه نمایند؟ بحران که بوسیله ی اینسو یا آنسو (هر دو طرف) وارد مرحله تازه میگردد چه پیامدهایی را برای کیه خواهد داشت؟

ایلینت حاکم به گونه ای به این مسأله پرداخته که در آن رابطه قدرت در دوطرف کانتینیوم بحران و منافع حکومت به حیث حکم میدان در نظر گرفته شده است. در این معامله سیاسی انجام شده صرف بر مهره هایی

توجه شده که در رابطه قدرت قرار دارند و به گونه یی می توانند، در درون سیستم و یا خارج از آن، بحران ایجاد نمایند. از هم پاشی اتحاد مجلس نماینده گان پیرامون فیصله های مکرر و رویارویی مجلس با خودش مبین این حقیقت است که فیصله کمیسیون بر توافق ایلینت های حاکم بر جامعه افغانی استوار می باشد. با صراحت می توان گفت که نقاط غلیبان در بحران انتخاباتی هم در درون مجلس و هم در خارج از آن در چهارچوب مصلحت جا داده شده است.

بحران که آماده است، به مرحله جدیدی وارد گردد، مستلزم یک پیچش سیاسی و اجتماعی خواهد بود، در غیر آن سخن آخر را قدرت اظهار خواهد داشت. سه احتمال زیر را می توان پیشبینی کرد:

۴. مجلس مقننه و معترضان به قبول فیصله کمیسیون تن خواهند داد.

۵. بحران از مواضع کنونی آن انکشاف خواهد کرد.

۶. ایتلافی از معترضان در سطح مخالفت ملی شکل خواهد گرفت. جامعه یی که آبستن تغییر است، تنها منتظر شرایط بسنده این تغییر می تواند باشد.

د دې جرگې رییس عبدالروف ابرهیمي، لومړي مرستیال خالد پښتون، منشي عبدالقادر قلاتوال او په دې جرگه کې د اصلاح غوښتونکو پارلماني ایتلاف دهغو نهو معترضو کاندیدانو د لوړې مراسم پرځای کړل، چې د تېرې میاشتې په آخر کې د ټاکنو خپلواک کمېسیون د اوسنیو نهو هغو وکیلانو پرځای بریالي اعلان کړل، چې د تېر کال په ټاکنو کې یې کمې رایې اخیستې وې.

خود اسدالله سعادتې څرگندونې په دې جرگه کې د اصلاح غوښتونکو پارلماني ایتلاف د غړو له خوراسخت غبرگون سره مخ شوې او دا شان څرگندونې یې د پاکستان او ایران اجنډاوې وبللې، چې په وینا یې هېواد د بحران خواته بیا یې، چې په هېڅ راز دوی ته د منلو وړ نه ده.

دولسي جرگې غړی قیس حسن په دې نظر دی، چې د نهو وکیلانو پرځای د نهو معترضو کاندیدانو راتلل او د ټاکنیزو جنجالونو په اړه د وروستۍ پرېکړې کول د ټولې ولسي جرگې او په ځانگړې توگه له قانون څخه د ملاتړ ایتلاف د غړو غوښتنه وه، نو ضرور باید دغه وکیلان له دې پرېکړې ملاتړ وکړي.

په ولسي جرگه کې د اصلاح غوښتونکو د پارلماني ایتلاف غړې نسیمې نیازۍ بیاد سعادتې له خواد شنبې عمومي

غوږنډې د خیانت خطاب کول ردوي، اوزیاتوي، که چیرې څوک د خیانت په مانا پوه شي، نو هیڅکله دا شان څرگندونې نه کوي.

نیازۍ زیاته کړه، چې دا شان څرگندونې د گاونډیو هېوادونو پاکستان او په ځانگړې توگه د ایران اجنډاوې دي، چې یو شمیر وکیلان یې پر مخ وړي.

یاده دې وي، چې د نهو برحاله وکیلانو پرځای د نهو معترضو کاندیدانو د لوړې مراسم د شنبې په ورځ په داسې حال کې د خورا سختو امنیتي تدابیرو لاندې ترسره شول، چې نهوايستل شویو وکیلانو له قانون څخه د ملاتړ ایتلاف په ملاتړ له دغو مراسمو سره مخالفت څرگند کړ او هڅه یې کوله، چې په زور سره ولسي جرگې ته ننوځي، خود امنیتي ځواکونو له غبرگون سره مخ شول او د لوړې مراسم یوازې د اصلاح غوښتونکي پارلماني ائتلاف د غړو په حضور کې ترسره شول.

د ۲۴ زرو سرتېرو تېښته، د ملي ...

د فرمان پر اساس په دې خاطر رامنځ ته شوې څو ملي اردو ته چې د جلب او جذب په مرحلې کې دي، نوي کسان تشویق کړي او د استخدامولو په پروسه کې یې اسانتیاوې رامنځ ته شي. د افغانستان د وسلوالو ځوگونو لوی درستیز جنرال شیرمحمد کریمي وايي، دې شخص د معافیت د له منځه وړلو ملاتړې دی او زیاتوي، موږ نه شو کولای پر هغو افرادو چې غلط کارونه کوي، سترگې پټې کړو.

په وروستیو کې په ۲۰۰۹ کال کې ملي اردو ته د نویو استخدام شویو عسکرو په نسبت د هغو عسکرو شمیر زیات و، چې له اردو تېښتي، خود دغه بهیر په وروستیو کې ځکه په شاه تمبول شوی چې ملي اردو ته د جلب او جذب پروسه چټکه شوې، د عسکر تنخوا زیاته شوې او هم دوی ته په منظم ډول رخصتي ورکول کېږي.

افغان او د ناتو ځواکونو چارواکي وايي، له ملي اردو څخه د عسکرو د تېښتې د زیاتوالي له ستونزې سره سره دوی کولای شي چې د ملي اردو د عسکرو شمیر ډولکو کسانو ته ورسوي، خود ا ه هم مني چې له افغانستانه د امریکايي ځواکونو په وتلو سره چې د امنیتي چارو زیات مسولیتونه افغان امنیتي ځوگونو ته سپارل کېږي، دا ډېره مهمه ده چې د عسکرو د تېښتې د زیاتوالي مخه ډپ شي.

جنرال ویلیام کالدویل چې د ناتو له خوا د افغانستان د امنیتي ځواکونو د روزنې او مجهز کولو پر پروگرام څارنه کوي وايي، پوځ ته پکار ده چې په دې اړه چې په څه ډول دارو له لیکو د عسکر تېښته کمولای شي، لارې چارې ولټوي. د افغانستان د دفاع وزیر جنرال عبدالرحیم وردگ وویل، دی په

دې شک کوي چې په راتلونکو کلونو کې چې افغان ځواکونه زیات امنیتي مسوولیتونه ترلاسه کوي، دارو له لیکو دې د عسکرو تېښته کومه غټه ستونزه وي.

هغه وویل، موږ اردو ته د استخدامولو بهیر ګړندی کړی دی. په لومړي سر کې چا باور نه کاوه چې موږ به وکولای شو په لږ وخت کې دومره کسان اردو ته جذب کړو. دغه بهیر اوس له کومې ستونزې پرته پر مخ ځي.

افغان اود ایتلافي ځواکونو چارواکي وايي چې هغه عسکر چې له اردو تېښتي عموماً په اردو کې د اوسیدو له خرابو شرایطو یا له خپلو قومندانانو سر ټکوي چې دوی ته په منظم ډول رخصتي نه ورکوي، خو یو شمېر چارواکو د بلې ستونزې یادونه هم کړې او وايي، کمزوری مشرتابه د عسکرو د تېښتې اصلي لامل بلل کېږي. هغه قومندانان چې فاسد دي، خپلو عسکرو ته پوره معاش، سیمه ډوډۍ او منظمه رخصتي نه ورکوي چې داد اردو له لیکو د عسکرو د تېښتې د زیاتوالي سبب شوي دي. دا زادي راډیو د راپور له مخې، په کابل کې د ناتو د روني د ماموریت مرستیال جنرال مایکل ډي وویل، که چیرې په راتلونکو درې نیمو کلونو کې چې له پلان سره سم افغان امنیتي ځواکونو په بشپړه توګه د هیواد د امنیتي چارو مسوولیت په غاړه اخلي، وضعیت په همدې شکل دوام وکړي، دا به یوه ستونزه وي.

د بن کنفرانس د بحث مهم ...

موقت او انتقالي حکومتونه رامنځ ته او اساسي قانون جوړ شو. ټاکل شوې ده، چې د افغانستان لپاره د بن دویم نړیوال کنفرانس د افغانستان تر مشرۍ لاندې دروان زېږدي کال د دیسمبر په میاشت کې جوړ شي.

جانان موسی زی وايي، چې د بن په دویم کنفرانس کې به له وسلوالو مخالفینو سره د سولې په خبرو کې د پرمختګونو او هېوادونو او نړیوالو سازمانونو په رول خبرې وشي. موسی

زي د سیمه ییزو همکاریو په اړه وویل: "سیمه ییزې همکارۍ په دې مانا چې موږ څنګه کولی شو د سیمې په کچه یوې موافقې او اجماع ته سره ورسېږو، چې نه یوازې په افغانستان بلکې په سیمه کې سوله او ثبات رامنځ ته کړي." د دې وزارت چارواکو ویلي چې که د سولې په پروسه کې

پرمختګ وشي، طالبان هم کولای شي چې د نورو افغانانو په څېر د افغانستان د دولت تر چتر لاندې د بن په دویم کنفرانس کې ګډون وکړي.

افغان دولت له وسلوالو مخالفینو سره د خبرو هڅې پیل کړي او ویل کېږي، چې د وسلوالو طالبانو او امریکا تر منځ خبرې هم شوې دي. خو وسلوالو طالبانو له افغانستان څخه د بهرنیو ځواکونو وتل، په دې هېواد کې د ستونزو د حل لار بللې او د سولې د خبرو په اړه یې ویلي، چې د اسیرانو د تبادلې په اړه چې تر اوسه له کومو لوریو سره اړیکې ټینګې شوي، هغه هېڅکله هم د هېواد درواڼې لاندې د پای ته رسولو په برخه کې هر اړخیز مذاکرات نه شي بلل کېدای.

وسلوالو طالبانو دا هم ویلي، چې د بن دویم کنفرانس تبلیغاتي او نمائشي اهداف لري او ستونزه نه شي حل کولای. جانان موسی زی وايي، چې د بن په دویم کنفرانس کې به د سولې د خبرو تر څنګ له ۲۰۱۴ زېږدي کال څخه وروسته تر ۲۰۲۴ کال پورې د افغانستان او نړیوالې ټولنې د اوږدمهاله اړیکو د چوکاټ په څرنگوالي هم خبرې وشي.

ټاکل شوې ده، چې د ۲۰۱۴ کال تر پایه له بهرنیانو څخه افغانانو ته د مسوولیتونو د لېږد چارې بشپړې شي. موسی زی وویل، چې د بن د کنفرانس مقصده اجندا تر کار لاندې ده.

موسی زي په پرونۍ خبري ناسته کې دا هم وویل، چې افغانستان په دې وروستیو کې په عراق او برزیل کې خپل سفارتونه پرانېستي او په هنګري کې سفارت او په جرمني او کاناډا کې جنرال قونسلګرۍ پرانېزي.

د ده د معلوماتو له مخې، افغانستان دامهال د کاناډا په مرکز او تاوا کې سفارت او د دې هېواد په ټورنټو ښار کې جنرال قونسلګري لري او په جرمني کې یې هم سفارت شته دی.

دامهال افغانستان د نړۍ په شاوخوا ۷۰ هېوادونو کې سیاسي نمایندګۍ لري. د بهرنیو چارو وزارت د معلوماتو له مخې، په دغو سیاسي نمایندګیو کې ۴۰ سفارتونه او په ملګرو ملتونو کې د نمایندګۍ په ګډون شاوخوا ۳۰ قونسلګرۍ شاملې دي.

امريکا څنگه او څه ډول له افغانستانه وځي؟

ميوند

له افغانستانه کې دېره امریکایي پوځیان بیا وایي چې باید د ۲۰۱۲ کال تر مني پورې له افغانستانه ځواکونه ونه ایستل شي، ځکه چې افغان طالبان اوس تر سخت فشار لاندې دي او که دا فشار په اوسني شکل دوام وکړي دا ډله به د افغانستان له حکومت سره پخلاينې ته وهڅول شي. دوی په عین حال کې وېره لري چې د زیات شمېر ځواکونو د ایستلو په صورت کې به هغه بریالوي له لاسه ورکړي چې د تېر کال په وروستیو کې یې د افغانستان په جنوبي ولایتونو کې په برخه شوي دي، خو له افغانستانه د ځواکونو د ژر او زیات شمېر ایستلو پلوي امریکایي چارواکي وایي چې د امریکا اصلي هدف القاعده وه او د دې لپاره چې دا تروریستي شبکه له پښو ولوېږي او بیا افغانستان ته دېرش زره اضافي سرتېري ولېږل، نو اوس چې القاعده تقریباً له منځه تللې پکار ده چې او بیا د افغانستان له حکومت سره مرسته وکړي چې په خپله له طالبانو خپل بنارونه او ولسوالۍ وساتي. خو ځینې کتونکي وایي چې بنایي او بیا بیا هم د تېر ځل په شان د خپلو پوځي قومندانانو ومني، د دوی په نظر هغه نېټه چې قومندانانو له افغانستانه د زیات شمېر ځواکونو د ایستلو لپاره ورېځوولې ده، د امریکا د ولسمشرۍ د انتخاباتو وخت ته نژدې ده، نو که امریکایي پوځیان په داسې حال کې چې انتخاباتي کمپاین روان وي

په افغانستان کې دېره امریکایي پوځیان بیا وایي چې باید د ۲۰۱۲ کال تر مني پورې له افغانستانه ځواکونه ونه ایستل شي، ځکه چې افغان طالبان اوس تر سخت فشار لاندې دي او که دا فشار په اوسني شکل دوام وکړي دا ډله به د افغانستان له حکومت سره پخلاينې ته وهڅول شي. دوی په عین حال کې وېره لري چې د زیات شمېر ځواکونو د ایستلو په صورت کې به هغه بریالوي له لاسه ورکړي چې د تېر کال په وروستیو کې یې د افغانستان په جنوبي ولایتونو کې په برخه شوي دي، خو له افغانستانه د ځواکونو د ژر او زیات شمېر ایستلو پلوي امریکایي چارواکي وایي چې د امریکا اصلي هدف القاعده وه او د دې لپاره چې دا تروریستي شبکه له پښو ولوېږي او بیا افغانستان ته دېرش زره اضافي سرتېري ولېږل، نو اوس چې القاعده تقریباً له منځه تللې پکار ده چې او بیا د افغانستان له حکومت سره مرسته وکړي چې په خپله له طالبانو خپل بنارونه او ولسوالۍ وساتي. خو ځینې کتونکي وایي چې بنایي او بیا بیا هم د تېر ځل په شان د خپلو پوځي قومندانانو ومني، د دوی په نظر هغه نېټه چې قومندانانو له افغانستانه د زیات شمېر ځواکونو د ایستلو لپاره ورېځوولې ده، د امریکا د ولسمشرۍ د انتخاباتو وخت ته نژدې ده، نو که امریکایي پوځیان په داسې حال کې چې انتخاباتي کمپاین روان وي

ظاهره له افغانستانه د وتلو او پښو سپکولو خبرې کېږي. د همدې ضد او نقیضو خبرو په لړ کې د امریکا د ولسمشر بارک اوباما له لوري له افغانستانه د ایستل کېدونکو ځواکونو د شمېر په اړه هم ضدو نقیض تصمیمونه او پرېکړې کېږي او دا هم لا معلومه نه ده، چې د امریکا او ناټو ټول عسکر به کله او په څومره وخت کې له افغانستانه وځي! په همدې حال کې ځینې جگپوړي امریکایي چارواکي په دې نظر دي او وایي چې په سیمه کې د القاعدې اصلي شبکه نوره له منځه تللې او دا مسئله دلیل کېدای شي چې امریکا له افغانستانه د خپلو ځواکونو ایستلو ته زور ورکړي. امریکایي مقامات دا هم وایي چې د امریکا د استخباراتي ادارو له لوري په سیمه کې د

کېږي، نو تر کله به وي؟ ځکه دوی کله یوه نېټه د خپلو وتلو لپاره ټاکي او کله بله، کله یو څه وایي او کله بل څه، یانې په عمومي توګه د غریبانو په دریځ کې کومه څرګنده نښه یا هدف نه لیدل کېږي. ظاهره دا خبرې چې امریکایان له افغانستانه وځي، د لیزبون تر غونډې وروسته راګرمې شوې دي، خو د اصلي نېټې پر سر تر اوسه څو څو وارې جنجالونه او د نظر اختلافونه راپورته شوي دي، پخپله د امریکا حکومت هم په دې موضوع کې قوي موقف نه لري او نه هم په دې تړاو یو قوي تصمیم او هوډ لري، ځکه سنایي یو څه وایي، حکومت یې بله څه وایي او سي ای ای یې بل څه وایي او ټول سره په یوه نظر نه دي. دا چې اصلي قضیه څه ده، دا معلومه نه ده، خو

کنوانسیون منع شکنجه و سایر رفتارها و مجازات ظالمانه، غیر انسانی یا تحقیر آمیز

ماده سی و سوم: ۱- متنهاى عربى، چينى، انگليسى، فرانسوى، روسى و اسپانيائى اين کنوانسيون، داراى اعتبارى یکسان مى باشند و آنها نزد سرمنشى سازمان ملل متحد به امانت سپرده خواهند شد.

این پیام از طرف کمیسیون مستقل حقوق بشر افغانستان تقدیم گردید

برای نشر اعلانات تان به این شماره ها تماس حاصل نمایید: ۰۷۸۳۱۶۰۴۵۰ / ۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴ - ۰۷۰۰۵۹۶۲۰۵ / ۰۷۹۷۸۵۹۰۴۰

ERADA DAILY Afghan Media Resource center Establisher and Concessionaire: Haji sayed Daud Editor in chief: Khadem Ahmad Editor: Farhat yar Pashto Editor: Mojiburahman Amiri Designer: Eng, Mohammad Jamil Amiry Address: Behind Baree kout-cinema, first street of karti-e-char Email: erada.daily@yahoo.com	ادیتور پښتو: محیب الرحمن امیری موبایل: ۰۷۰۸۸۸۷۰۶۶- دیزاین: انجنیر محمد جمیل "امیری" همکار تخنیکي: محمد جمیل "احمدی" مسوول توزیع و بازار یابی: عبدالسمیع ۰۷۰۰۲۴۴۳۸۴ ایمیل: erada.daily@yahoo.com آدرس: د همزنگ، عقب سینمای بریکوت، سرک اول کارنه چهار.	مرکز نشرات افغان روزنامه ملی اراده موسس و صاحب امتیاز: حاجی سید داؤد مدیر مسوول: خادم احمد موبایل: ۰۷۰۰۵۹۶۲۰۵- Khadem.kabul@yahoo.com معاون: استاد مرتضی فرحتیار موبایل: ۰۷۹۷۲۵۳۱۶۴- Farhatyarm@yahoo.com	حق الاشتراک: قیمت یک شماره: (۵) افغانی سالانه: ۲۰۰۰ افغانی شش ماهه: ۱۰۰۰ افغانی برای موسسات و سفارتخانه ها: سالانه ۳۰۰ دالر امریکایی شش ماهه ۱۵۰ دالر امریکایی	اراده ورځپاڼه یوازې د سرلیکنې ننگه کوي، نورې لیکنې د لیکوال خپل نظر دي، ورځپاڼه یې مسوولیت پر غاړه نه اخلي.
--	--	--	---	--